

ORIVEDEN SI

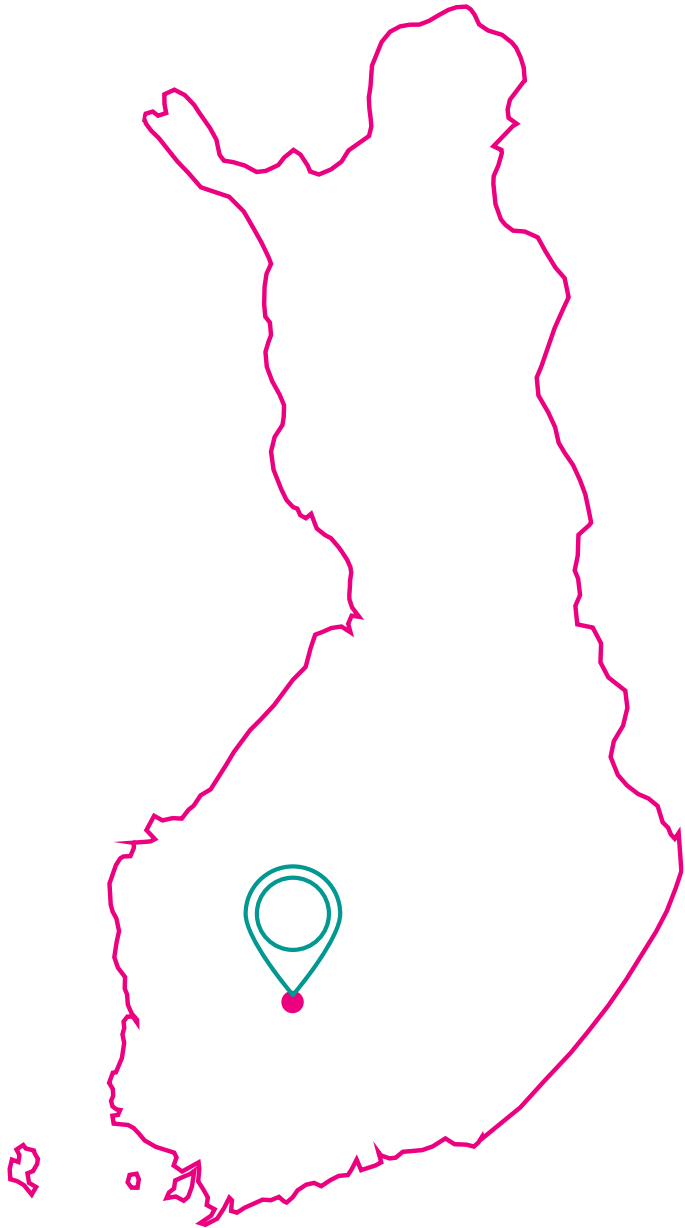
Kunta mukana ikäihmisten arjessa ja asumisessa – Oriveden toimintamalli

Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala

14.5.2024

SIJAINTI JA LIIKENNEYHTEYDET

- **Oriveden naapurit:** Tampere, Kangasala, Jämsä, Ruovesi, Juupajoki ja Kuhmoinen
- Orivesi on Pirkanmaan ja Keski-Suomen maakuntien rajakunta
- **Etäisyydet:** Tampere 40 km, Jyväskylä 109 km, Helsinki 193 km, Turku 202 km
- Lentokenttä Pirkkala noin 55 km
- Valtatie 9 sekä kantatiet 58 / 66 kulkevat Oriveden kautta
- Hyvät joukkoliikenneyhteydet junalla ja linja-autolla
- Orivesi mukana Tampereen seudun joukkoliikennejärjestelmässä

ORIVESI TÄNÄÄN

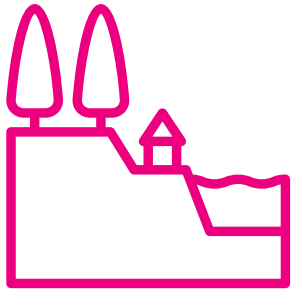

Asukasluku 31.12.2023

8 842

Taajamaväestö

70%

Pinta-ala noin

960 km²

josta vesistöt noin

160 km²

Oriveden kaupunkistrategia 2030 / yksi kolmesta päätavoitteesta:

Edistämme asukkaiden hyvinvointia

Tavoite 2030:
**Turvaamme lasten ja nuorten
hyvän kasvun ja oppimisen**

Valtuustokaudella 2021-2025:

- Innostamme lapsia ja nuoria osallistumaan ja vaikuttamaan.
- Mahdollistamme lasten ja nuorten harrastustoimintaa sekä edistämme terveitä elintapoja ja hyvinvointia.
- Kehitämme yhdessä monipuolista toisen asteen koulutusta Orivedellä.

Tavoite 2030:
**Asukkaat ovat aktiivisia ja
hyvinvoivia**

Valtuustokaudella 2021-2025:

- Edistämme hyvinvointia ja terveyttä muiden toimijoiden kanssa.
- Parannamme työllisyyttä ja ehkäisemme syrjäytymistä.
- Edistämme asukkaiden sujuvaa arkea.

Tavoite 2030:
**Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee
Oriveden**

Valtuustokaudella 2021-2025:

- Tuemme vilkasta järjestö-, kylä- ja vapaaehtoistoimintaa investointeja ja työllisyyttä edistävien hankkeiden osalta.
- Lisäämme asuinympäristön viihtyvyyttä ja turvallisuutta yhdessä asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa.
- Luomme yhteistyössä asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa kohtaamisen paikkoja.

Miten kunta edistää ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä?

- Turvallinen, esteetön ja viihtyisä ympäristö
- Toimintakyvyn ylläpito (mm. vapaa-aikapalvelut, elintapaohjaus/liikuntaneuvonta)
- Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, yksinäisyyden vähentäminen (mm. 3.sektorin toiminnan tukeminen, erilaiset vapaa-aikapalvelut, kohtaamispaikat, tapahtumat/retket/kurssit)
- Sisäinen joukkoliikenne (mm. mahdollisuus kulkea myös haja-asutusalueelta palveluihin ja harrastuksiin)
- Ohjaus, neuvonta, vertaistuki (mm. digiapu)
- Tiivis yhteistyö muiden toimijoiden kanssa (mm. 3.sektori, seurakunta, Pirha, yksityiset palvelun tuottajat)
- Vanhusneuvosto keskeinen toimija ja tiedon välittäjä

Ikäihmisten turvallisuus – kunnan rooli

- Turvallisuus on tärkeä osa hyvinvointia. Objekttiivinen turvallisuus (mm. rikoksien määrä) ja subjektiivinen turvallisuuden tunne ovat eri asioita.
- Orivedellä asukkaat antoivat turvallisuudelle arvosanan 8,4 ja yli puolet vastaajista antoivat kiitettävän arvosanan. Turvattomimmiksi itsensä kokivat yli 65-vuotiaat vastaajat. Miten voidaan vahvistaa ikäihmisten turvallisuuden tunnetta?
- Ympäristön turvallisuus (mm. talvikunnossapito, (auraus/hiekotus/esteettömyys), riittävä valaistus, valvonta (mm. kameravalvonta, vartijapalvelut), matalan kynnyksen puuttuminen mm. ilkivaltaan)
- Ympäristön esteettömyys (mm. rakennukset, kulkuväylät → esteettömyyskartoitus, esteettömyyskävelyt → vammaisneuvosto seuraa toimenpiteiden etenemistä)
- Ohjaus ja neuvonta (mm. asumisturvallisuus), tiedotus, kampanjat, luennot ym.
- Tiivis yhteistyö (mm. poliisi, hyvinvointialue, Liikenneturva)

Turvallisuus kotona ja lähiympäristössä

- Toimintakyvyn heikentyessä myös onnettomuuksien riski kasvaa ja esimerkiksi muistisairaudet lisäävät merkittävästi tapaturmien riskiä.
- Kotihoidon asiakkaiden RAI-arvioinnissa on asiakkaalta kysytty monissa poistumisturvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä kuten kyvystä liikkua, pukeutua ja käyttää puhelinta. Vastausten perusteella on muodostunut EVAC-riskimittari, joka kertoo toimintakyvyltään rajoittuneen henkilön poistumismahdollisuudesta 2-3 minuutin sisällä onnettomuustilanteessa (esim. tulipalo).
- Oriveden kotihoidon piirissä olevien ikäihmisten asumisturvallisuudesta saadun raportin mukaan kotihoidon asiakkaista 17 % eivät pääse poistumaan asunnostaan 2–3 minuutin sisällä onnettomuustilanteessa, 47 % saattaa päästä poistumaan asunnosta 2-3 minuutin aikana ja 36 % poistuminen onnistuu ongelmitta.
- Asuntokanta? Onko tarjolla riittävästi esteettömiä ja turvallisia vuokra-/omistusasuntoja?
- Onko ikäihmisillä ja omaisilla riittävästi tietoa kodin riskitekijöistä ja niiden korjaamisesta?
- Esimerkiksi riittävät palo-/häkävaroittimet, ovien helppokäyttöinen lukitus, riittävä valaistus kaikkina vuorokauden aikoina, esteettömät kulkuväylät, sopivan korkuinen sänky/tuoli/sohva, liukuesteet mattojen alla sekä riittävät tukikaiteet/-kahvat ovat tärkeitä etenkin henkilölle, jonka toimintakyky on heikentynyt. Myös pihan valaistus, hiekotus, esteettömät kulkureitit ja erilaiset ikäihmisille suunnatut turvalaitteet ja apuvälineet vähentävät riskiä kotona tapahtuville onnettomuuksille sekä auttavat ikäihmisiä poistumaan asunnostaan mahdollisimman nopeasti hätätilanteessa.
- Vanhustyön keskusliiton valtakunnallisen ilmaisen asuntojen korjausneuvonnan hyödyntäminen ja palvelusta tiedottaminen

Miten Orivedellä edistetään ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä?

Hyte-työn painopisteenä ollut jo vuosien ajan kuntalaisten liikunnallisen, aktiivisen ja omatoimisen elämäntavan tukeminen iästä, tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta.

- Kaikki liikuntahallin tilat, myös kuntosali, ovat maksuttomia alle 18-vuotiaille ja yli 75-vuotiaille.
- Yli 75-vuotiaiden liikkuminen kaupungin liikuntaryhmissä ja kaikissa liikuntapaikoissa on maksutonta
- Uimahallissa edulliset seniorihinnat ja tarjolla ohjattua vesiliikuntaa sekä kaksi virtuaalista vesijumppalaitetta. Jos ryhmällä on oma ohjaaja, allasvuokraa ei peritä (vain normaali sisäänpääsymaksu). Erityisliikkujakortti käytössä (6kk rajaton käyttö 60 €).
- Tenniskenttä, beachvolley-kentät ja koripallokenttä ovat vapaasti käytettävissä, jäähallissa maksuttomia vuoroja (mm. kuntoluistelu, perheluistelu, yleisöluistelu, kiekkopelailu)
- Maksuttomat kesäjummat työkäisille ja senioreille, lukuisia edullisia/maksuttomia ikäihmisille suunnattuja liikuntaryhmiä (mm. kuntosali-, vesijumppa-, kehonhuolto/tasapainoryhmät, ”äijäjumppa +60”)

Miten Orivedellä edistetään ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä?

- Orivedellä on aktiivisia seuroja ja yhdistyksiä, jotka ovat olleet erittäin aktiivisia liikuntapaikkojen kehittämisessä sekä rahoituksen hakemisessa ja kaupunki on saanut olla yhteistyökumppanina monessa hienossa hankkeessa.
- Oripark-aktiviteettipuisto Rovastinkankaalla, aktiviteetteina tekonurmikenttä, pumptrack-rata, skeittiramppi ja ulkokuntosali
- Rovastinkaan 18-väyläinen Frisbeegolfrata , talvella 2022-2023 talviversio käyttöön otto aktiivisten asukkaiden aloitteesta ja talkooavulla. Lisäksi keskustan Kirkkolahden ulkoilualueen osittain esteetön 10-väyläisen radan rakentaminen alkaa kesällä 2024. Rakentamisesta vastaa Oriveden frisbeegolf ry.
- Voima-frisbeegolfrata Västilän kylällä (Västilän Voima ry:n vetämä hanke)
- Hiihtomaa ja Pirkanmaan parhaat luonnonlumiladut käytössä koko pitkän talvikauden ajan.
- Paltanmäen elämysportaat (Sydänyhdistyksen vetämä hanke)
- Orivesi oli yksi kolmesta Suomen liikkuvien kuntien 2022 -kilpailun finalistista <https://youtu.be/oBZmY8OstSU>

Miten Orivedellä edistetään ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä?

- Viime vuosina olemme rakentaneet innostavia uusia lähiliikuntapaikkoja ja kehittäneet suosittuja [luonto- ja virkistyskohteitamme](#). Pyrimme edistämään omaehtoista liikkumista ja luomaan kiinnostavia, maksuttomia mahdollisuuksia.
- Suomi 100 -vuonna Orivedeltä nimettiin peräti kaksi luontohelmeä: [Eräpyhä](#) ja [Pukala](#).
- [Iso Vuorijärven](#) reitti on myös suosittu retkikohde
- [Eräpyhän](#) ja Hiihtomaan laavuille on esteetön kulkureitti
- Teerijärven Paanu-laavu valmistunut ja on myös suosittu retkikohde
- Retkeilyhankkeessa on kehitetty uusia digitaalisia retkeilytuotteita ja innostetaan yhä uusia liikkujia luontoreiteillemme (mm. virtuaalinen [minipyhiinvaellus](#) Eräpyhään, virtuaalinen [melontaretki](#) Kopsamo-Purnu reitillä → voidaan hyödyntää myös ikäihmisten asumisyksiköissä)

LIIKKUVA ORIVESI

Vuonna 2023

1. Liikuntakykyhaasteita kokevat seniorit

- Liikuntaneuvontaa sekä Lähitorilla että Seniorikahvilassa Hirsilässä
- Ikiliikkuja-viikko, Lisää voimaa vuosiin –webinaari, Vie vanhus ulos- kampanja ja hyvinvointipäivä, tuoli- ja tasapainojumppa yhteistyössä Lähitorin kanssa
- Senioritapahtuma Varalan urheiluopistolla yhteistyössä liikuntaneuvojaopiskelijoiden kanssa
- Metsä- ja luontotapahtumat yhteistyössä Terveysmetsän (6) ja Hirsilän kyläyhdistyksen(10) kanssa
- Sporttibussi Lähitorilta Kuntokuumeelle + ohjattu kuntosali
- Ohjattua kuntosalitoimintaa diabetestä sairastaville ikääntyville Kuntokuumeella
- Yhteisötanssia Lähitorilla ja liikuntahallilla

LIKKUVA ORIVESI

Vuonna 2024

1. Kotona asuvat liikuntakykyhaasteita kokevat ikääntyneet

- Liikuntakahvilat laajenevat Hirsilän lisäksi Asemanseudulle
- Liikkuvat Liikuntakahvilat jalkautuvat sivukylille
- Yhteistyö jatkuu Lähitorin kanssa
- Senioritapahtumia kuukausittain esim. maaliskuussa liikuntahallilla tasapainotapahtuma sekä Eläkeliiton liikuntapäivä
- Muut retket ja tapahtumat, Ikiliikkuva-viikko ja Lähitorin hyvinvointipäivä
- Sporttibussi Lähitorilta Kuntokuumeelle + ohjattu kuntosali
- Ohjattua kuntosalitoimintaa diabetestä sairastaville ikääntyville Kuntokuumeella
- Uusia tapoja tavoittaa ikääntyneitä mm. kulttuurin parista

Miten Orivedellä edistetään ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä?

- Myös kulttuuripalveluissa on käynnissä monia hankkeita ja kehittämistoimenpiteitä.
- [Oriveden seudun kansalaisopisto OSKO](#) on Oriveden, Juupajoen ja Kuhmoisten yhteinen kansalaisopisto, joka tarjoaa sekä vapaan sivistystyön että taiteen perusopetuksen opetusta, lähes 200 kurssi lukuvuosittain. Opintoseteliavustuksen turvin OSKO tarjoaa myös eläkeläisille suunnattuja erittäin edullisia kursseja (mm. senioritanssi, digitaiteiden kehittämiskurssit)
- Orivedellä on poikkeuksellisen vireää [harrastajateatteri-, kuoro- ja musiikkitoimintaa](#). Oriveden seudun kansalaisopisto järjestää teatteri-, kuoro- ja orkesteritoimintaa yhteistyössä paikallisten teatteri- ja musiikkiyhdistysten kanssa
- [Kirjastossa](#) on paljon myös kulttuuritapahtumia (mm. näyttelyt, luennot) ja kirjasto toimii kuntalaisten ”olohuoneena”. Kirjastossa on lainattavissa myös paljon urheiluvälineitä (mm. polkupyörät, lumikengät, frisbeegolf-varusteet, tennis- ja squashmailat, teleskooppisauvat sekä paljon erilaiset kuntoiluvälineitä ja liikuntavälinekasseja).
- Kulttuuriluotsitoiminta käynnistyy syksyllä 2024 ja toimintaa järjestetään yhdessä SPR:n Oriveden osaston kanssa. Myös [Kaiku-kortti](#) on tulossa käyttöön loppuvuonna 2024. Nämä kaksi uutta toimintamallia mahdollistavat mm. vähävaraisten tai toimintarajoitteisten kuntalaisten osallistumisen kulttuuripalveluihin.
- Kaupunki tekee kulttuurin saralla tiivistä yhteistyötä [Taidekeskus Purnun](#) ja [Oriveden kampuksen](#) kanssa
- [Hyvinvointia kulttuurista -palvelutarjottimelta](#) löytyy kootusti kaupungin kulttuuripalvelut (mm. kansalaisopisto, kirjasto, kohteet ja tapahtumat).
- [Hyvinvointia elintavoilla -palvelutarjottimelta](#) löytyvät kaikenikäisille kuntalaisille suunnatut vinkit oman hyvinvoinnin kehittämiseen.

Miten Orivedellä edistetään ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä?

- Kaupunki on mukana aktiivisena toimijana myös [Lähitorilla](#) (mm. lukuisia liikuntaryhmiä, kulttuuritapahtumat, vierailijat). Jos lähitori siirtyy jatkossa Kaupinlinnan yhteisöllisen asumisen alakertaan, onko näin laaja toiminta enää mahdollista esim. tilojen puitteissa?
- [Aktiiviset yhdistykset, seurat ja järjestöt](#) tarjoavat myös harrastusmahdollisuuksia, vertaistukea, toimintaa ja tapahtumia kaikille kuntalaisille ja erityisryhmille. Kaikkiaan Oriveden kaupungin alueelle on rekisteröity lähes 200 yhdistystä.
- [Mukanetin vertaisohjaajat](#) tavattavissa viikoittain Lähitorilla ja kirjastossa.
- Vahva yhteisöllisyys ikäihmisten tukena, mm. sukulaiset, naapurit, kyläläiset jne. auttavat ja tekevät tärkeää vapaaehtoistyötä → kaikki palvelutarpeet eivät tule näkyville hyvinvointialueelle.
- Hyvänä esimerkkinä käytännön yhteistyöstä on kaupungin ja kylien varautumissopimus → maallikkoauttajat kaupungin apuna häiriötilanteissa (esim. ikäihmisten tilanteen tarkastaminen pidempien sähkökatkojen aikaan, korona-ajan kauppapalvelu).
- Myös toimiva joukkoliikenne on keskeinen palvelu, joka turvaa ikäihmisten asumista omassa kodissa mahdollisimman pitkään. Orivedellä on panostettu myös [sisäiseen joukkoliikenteeseen "Nopaan"](#) Nopa on aikataulujen mukaista sekä osittain kutsuliikenteenä toimivaa kaupungin sisäistä joukkoliikennettä. Nopan kyytiin pääsee reitin varrella mistä tahansa turvallisesta pysähdyspaikasta (ei tarvitse olla bussipysäkki) kättä heilauttamalla. Nopa-autoja on kolme ja ne liikennöivät omilla reiteillään.

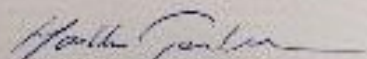

VUODEN 2022
KUNNIAMAININTA

Oriveden kaupunki

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
on myöntänyt Oriveden kaupungille
vuoden 2022 kunniamaininnan ansiokkaasta
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä (HYTE) kaupungissa.

Helsingissä
24.11.2022

Markku Tervahauta
Pääjohtaja

 Terveysten ja
hyvinvoinnin laitos

ORIVÄSI

KIITOS!

Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala

14.5.2024